

21. oktober 2019

KAA

Til

Anne Cecilie Bengtsson
Børne- og Undervisningsministeriet
Internationalt kontor

Høringsvar til udkast til samlenotat for Rådsmødet (uddannelse) den 8. november 2019

DLI – Danske Lærerorganisationer International – der er et samarbejde mellem de seks danske underviserorganisationer BUPL, DLF, FSL, GL, DM og Uddannelsesforbundet, takker for muligheden for at indgive høringssvar til udkastet til samlenotat. DLI bemærker samtidig at der ikke har været mulighed for at stille spørgsmål til sagerne på dagsordenen til rådsmødet da der ikke er afholdt EU-Specialudvalgsmøde forud for rådsmødet. Idet vi ikke får adgang til de dokumenter der skal behandles på rådsmødet og høringsperioden var relativt kort, fredag den 18. til mandag den 21. oktober, er vores kommentarer ikke udtømmende.

1

Ad punkt 1: Et stærkt økonomisk grundlag for Europa: Effektivitet og kvalitet i uddannelse

DLI noterer sig, at det forventes at formandskabets diskussionsnote blandt andet vil fokusere på 'nye innovative tilgange til investeringer på området'. Det er ikke defineret hvad innovative tilgange til investeringer omfatter, men DLI ønsker at understrege at uddannelse er et offentligt anliggende der ikke bør være genstand for kommercielle interesser. Der bør udvikles klare regler der sikrer økonomisk, politisk og demokratisk transparens ved involvering af kommercielle interesser i uddannelse uanset om det er på internationalt, nationalt eller lokalt niveau.

Effektive investeringer kan på samme måde blive en utydelig størrelse. Under punkt 3 i samlenotatet fremgår det at "Regeringen finder det vigtigt i det fremtidige europæiske samarbejde på uddannelsesområdet, at uddannelse fortsat forstås bredt med fokus på inkluderende uddannelse til alle inden for alle sektorer og forskellige livsstadier, og som bidragende til at skabe vækst og velstand og demokratisk medborgerskab". Videre står der under punkt 3: "Uddannelsesområdets to væsentligste samfundsmæssige roller – dets bidrag til konkurrenceevne og beskæftigelse på den ene side og til medborgerskab, social inklusion og personlig udvikling på den anden side – hænger tæt sammen og supplerer hinanden i dagens samfund". Forudsat at effektive investeringer tager udgangspunkt i de to ovenstående definitioner af uddannelsessystemets formål, og dermed på hvad der skal investeres i, kan DLI overordnet set tilslutte sig såkaldte effektive investeringer. EU's nyligt reviderede otte nøglekompetencer,

der omfatter kompetencer inden for fire grundlæggende færdighedsdomæner og fire transversale, kan være et relevant udgangspunkt for finans- og undervisningsministrene at drøfte effektivitet og kvalitet i uddannelse, herunder effektive investeringer i uddannelse.

Det nuværende investeringsniveau for uddannelse er generelt set i EU, herunder i Danmark udfordret af mangeårige besparelser, herunder også på områder som vejledning. Besparelser skal ofte ses i lyset af en omfattende reformiver i de europæiske lande og en manglende inddragelse af lærere, undervisere og andre involverede aktører. Der er således også behov for at se på kontekst og rammer for investeringer. I den sammenhæng har OECD i flere sammenhænge påpeget betydningen af at involvere lærere og undervisere i reformer og større ændringer i uddannelse for at sikre effektive implementering.

Ad punkt 2: Rådskonklusioner om nøglerollen for politikker for livslang læring til styrkelse af samfund til at adressere den teknologiske og grønne omstilling til støtte for inkluderende og bæredygtig vækst

DLI kan tilslutte sig at livslang læring spiller en væsentlig rolle i den teknologiske og grønne omstilling, ikke mindst i forhold til at sikre at det foregår økonomisk og socialt bæredygtigt. Samtidig noterer DLI sig, at voksnes deltagelse i uddannelsesaktiviteter i Danmark er faldet fra 31,3 % i 2009 til 23,5 % i 2018. Dette er et dramatisk fald der bør ses på med alvor, selvom tallene er væsentligt bedre end EU-gennemsnittet. Det samme gælder tallene for unge der forlader uddannelsessystemet tidligt (early school leavers) i Danmark. Her har vi de seneste tre år set at tallene stiger alarmerende, fra 7,2 % i 2016 til 10,2 % i 2018 – for mænd er tallet i 2018 helt oppe på 12,5 %. I den samme periode har vi set et omfattende antal uddannelsesreformer og –besparelser, herunder også på vejledningsområdet. Endvidere er der indført øgede adgangskrav til ungdomsuddannelserne, uddannelsesparathedsvurderinger på grundskoleniveau og et generelt øget fokus på test af færdigheder, mens at fokus på at sikre gode rammer for motivation til uddannelse og læring samt et bredere dannelsesperspektiv i uddannelse ikke i samme omfang har fået opmærksomhed. DLI anser at ovenstående bør give anledning til refleksion over hvordan Danmark og EU som helhed bør vurdere hvad der er behov for at have fokus på i forhold til de foreslåede fokusområder for medlemsstaternes strategiske tilgang til livslang læringspolitikker. DLI noterer sig desuden at det foreslås at de sociale parter inddrages. DLI kan overordnet tilslutte sig de elementer der fremgår af udkast til samlenotatets beskrivelse af rådskonklusionerne, dog med følgende bemærkninger:

Medlemsstaterne opfordres i sine livslang læringspolitikker at have fokus på blandt andet ”udveksling og tilgængelighed af data, som er relevante for at give eleverne mulighed for at styre og bruge data i forbindelse med deres egen læring og give dem mulighed for at foretage bevidste valg herom gennem livet”. Data har både muligheder og begrænsninger, ligesom der er nogle pædagogiske og etiske hensyn at tage i den sammenhæng. Det er således ikke ønskværdigt blindt at øge anvendelsen af data, det skal ses i en konkret pædagogisk kontekst og under de rette forudsætninger og naturligvis med fokus på datasikkerhed. Der argumenteres endvidere for at kunstig intelligens kan understøtte personaliseret uddannelse af høj kvalitet. Det er bydende nødvendigt at overvejelserne omkring anvendelsen af kunstig intelligens i undervisning og

uddannelse sættes ind i en pædagogisk og didaktisk kontekst og ikke styres af kommercielle interesser. Der er fortsat meget lidt viden om hvordan anvendelsen af kunstig intelligens virker i konkrete pædagogiske, didaktiske og faglige sammenhænge og i et større læringsrumsperspektiv. Undervisning bygger fundamentalt på relationer, som der derfor må tages højde for når kunstig intelligens og personaliseret uddannelse drøftes. Der refereres i udkastet til samlenotat til at Kommissionen opfordres til ”at understøtte initiativer, der letter investeringer i livslang læring, herunder samarbejde mellem den offentlige og private sektor”. Det fremgår ikke tydeligt hvad formål med og indhold i dette samarbejde mellem offentlig og privat sektor bør være. DLI har noteret sig den store interesse for uddannelse i Europa fra kommercielle aktørers side og understreger vigtigheden af at sikre økonomisk, politisk og demokratisk transparens ved involvering af kommercielle interesser i uddannelse uanset om det er på internationalt, nationalt eller lokalt niveau.

Ad punkt 3: Rådsresolutionen om videreudvikling af det europæiske uddannelsesområde til støtte for fremtidsorienterede uddannelsessystemer

DLI har noteret sig at der ikke har været tradition for en mere politisk drøftelse i Danmark omfattende regering, Folketinget og de sociale parter om de strategiske elementer i EU’s uddannelsespolitik, herunder national implementering eller strategisk anvendelse af de redskaber som EU’s åbne koordinationsmetode giver på et område som uddannelse, fx peer learning. Samtidig kan DLI konstatere at visionen om et europæisk uddannelsesområde i 2025 blev lanceret ved det sociale topmøde i Göteborg i november 2017, hvorefter stats- og regeringslederne ved Det Europæiske Rådsmøde i december 2017 vedtog konklusioner på området. Først herefter blev 2025-visionen drøftet af undervisningsministrene i 2018. Denne lidt omvendte proces medførte desuden at de sædvanlige sociale parter på uddannelsesområdet, som undervisningsministrene, først sent kom ind i processen. Et europæisk uddannelsesområde i 2025, Uddannelse 2020 (EU’s strategiramme for uddannelse), det europæiske semester, søjlen for sociale rettigheder og den sociale resultattavle samt nu også FN’s Verdensmål er blevet væsentlige elementer og redskaber i EU’s uddannelsespolitik i tillæg til et nært samarbejde mellem EU-Kommissionen og OECD’s generaldirektorat for uddannelse samt strategier inden for særligt beskæftigelse, digitalisering og kunstig intelligens samt migration i EU. Der er dermed høje ambitioner for uddannelsesområdet der muligvis ikke bliver helt indfriet i EU’s medlemslande. DLI kan således kun opfordre til at der sker en drøftelse på nationalt niveau i Danmark om hvordan man fra dansk side ønsker at anvende EU’s uddannelsessamarbejde, hvis succes i sidste ende er afhængig af handlinger nationalt qua de traktatmæssige begrænsninger for EU’s uddannelsespolitik og anvendelsen af den åbne koordinationsmetode.

Ud over ovennævnte bemærkninger henviser DLI til sine bemærkninger til de øvrige punkter i samlenotatet.

Ad punkt 4: Kunstig intelligens inden for uddannelse

DLI har noteret at formandskabet har bedt Det Europæiske Økonomiske og Sociale Råd om at udarbejde en diskussionsnote til dagsordenspunktet. DLI har haft anledning til at læse denne diskussionsnote der blev vedtaget af EØSU den 25. september 2019 som ’sonderende udtalelse på vegne af det finske formandskab’

med ordføreren Tellervo Kylä-Harakka-Ruonola der repræsenterer arbejdsgiversiden i EØSU. DLI er kritisk over at denne udtalelse bidrager som grundlag for drøftelsen ved rådsmødet, overordnet set fordi den ikke tager højde for de pædagogiske, didaktiske og faglige overvejelser der bør være grundlag for en diskussion om kunstig intelligens inden for uddannelse.

I udtalelsen sættes der tilsyneladende lighedstegn mellem 'digital undervisning' og anvendelse af digitale og kunstig intelligens-redskaber i undervisningen og det at erhverve sig færdigheder, kompetencer og kundskaber der gør den enkelte i stand til at navigere i jobs (og samfund) i "AI-tidsalderen". I udtalelsen foreslås det endvidere at fremme gunstige vilkår for private investeringer.

Anvendelsen af kunstig intelligens inden for uddannelse kan være relevant og skabe merværdi. Men det skal ske inden for allerede eksisterende rammer for drøftelser af uddannelsespolitik, pædagogik m.v. frem for i en overordnet kontekst med kommercielle interesser som udgangspunkt.

Med venlig hilsen

Kristina Aaltonen
Leder af DLI-kontoret

